

1 SAMUEL

21-22

Davids vlucht voor Saul, zijn vertrouwen op God en de moord op de priesters van Nob.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/1-samuel/21-22

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	David op de vlucht en zijn aankomst in Nob	2 min	4
2	David verbergt zijn vlucht voor Achimelech	3 min	5
3	Heilig brood voor David en zijn mannen	2 min	6
4	Seksuele onthouding voor gebed en vasten	2 min	8
5	Heilig brood en voedsel voor het geweten	3 min	9
6	Wat Jezus zegt over Davids metgezellen	2 min	12
7	De discipelen, de sabbat en de ceremoniële wet	4 min	13
8	God verlangt barmhartigheid boven offers	2 min	15
9	Recht, barmhartigheid en trouw wegen zwaarder	4 min	17
10	Doëg in Nob en het zwaard van Goliath	4 min	19
11	David zoekt zijn toevlucht bij Achis in Gath	3 min	21
12	De achtergrond van Psalm 34 en Psalm 56	2 min	23
13	Psalm 34: lof na de ontsnapping uit Gath	4 min	25
14	Psalm 56: vertrouwen op God in gevangenschap	5 min	27

15	Adullam en Davids gebed in Psalm 142	2 min	31
16	Psalm 57: schuilen bij God in de grot	2 min	33
17	Vierhonderd mannen verbinden zich aan David	3 min	35
18	Davids ouders naar Moab, David naar Juda	2 min	36
19	Sauls achterdocht tegenover zijn dienaren	2 min	37
20	Doëgs verraad en Achimelechs verdediging	2 min	39
21	De moord in Nob en het oordeel over Eli	3 min	41
	Om verder te lezen		42

1

David op de vlucht en zijn aankomst in Nob

We pakken het verhaal weer op waar we gebleven waren, bij 1 Samuel hoofdstuk 21. David is nu officieel op de vlucht voor Saul. Het is interessant dat er aanwijzingen zijn dat hij niet alleen vluchtte. Maar er zijn ook aanwijzingen dat hij dat wel deed, en ik weet niet precies hoe we dit moeten begrijpen. Ik zal op die punten ingaan wanneer we ze in dit hoofdstuk tegenkomen, maar het is niet helemaal duidelijk wie er op dat moment bij hem waren. We weten wel dat er uiteindelijk, in hoofdstuk 22, vierhonderd mannen bij hem waren. Maar hoeveel van hen misschien samen met hem van huis waren vertrokken om met hem te vluchten, weten we niet. We zullen het zien wanneer we verder lezen.

Toen kwam David in Nob, bij de priester Achimelech; en Achimelech kwam David bevend tegemoet en zei tegen hem: Waarom bent u alleen en is er niemand bij u?

1 SAMUEL 21:1

Het klinkt alsof hij alleen is. Maar David had misschien een klein aantal mannen bij zich, ongewapend, en werd dus niet door legers vergezeld. Het lijkt Achimelech vreemd dat David, die gewoonlijk met duizend mannen op pad is, misschien maar een handjevol mannen bij zich heeft. Dat is een mogelijkheid. Wanneer hij zegt:

Er is niemand bij je.

zou dat een overdrijving kunnen zijn. Gewoonlijk heb je zo veel mensen in je gevolg, en nu reis je met alleen deze paar mannen, wie het ook mogen zijn. We weten het niet. We zullen het zien; ik zal je vertellen waarom we dit zeggen.

Nob was blijkbaar de nieuwe plaats van de tabernakel, hoewel de ark daar niet was. De ark stond nog steeds in een woonhuis en zou daar blijven totdat David koning werd. Maar de tabernakel bestond nog ergens, althans een of andere vorm van de tabernakel. Eén tabernakel was blijkbaar eerder door de Filistijnen in Silo verwoest,

maar de overige voorwerpen van de tabernakel waren, zo lijkt het, ondergebracht in een gebouw of een soort tent in Nob. We weten dat ze de tafel met de toonbroden hadden; zoveel weten we wel, en de priesters waren daar.

2

David verbergt zijn vlucht voor Achimelech

David komt daar eigenlijk in de hoop wat voedsel te krijgen, omdat hij overhaast heeft moeten vertrekken. Maar hij wil niet dat de priester weet dat hij op de vlucht is voor Saul. Waarschijnlijk deels om de priester te beschermen, en misschien deels omdat hij niet zeker weet of hij op de trouw van de priester kan rekenen. Dat is het probleem. Wanneer je de overheid tegen je hebt, weet je nooit wie je kunt vertrouwen. Zelfs mensen die je misschien welgezind zijn, kunnen je verraden omdat ze bang zijn voor de gevolgen die het voor hen zou hebben als ze jouw kant kozen.

David houdt dit hele gebeuren geheim, dat hij op de vlucht is voor Saul. Dat is nog niet bekendgemaakt. Achimelech is gewend David aan het hoofd van legers te zien, en nu komt hij zonder leger. Achimelech is bang. Hij denkt dat dit niet veel goeds voerspelt. Misschien is hij zelfs bang dat David op de vlucht is voor Saul, want ik ben er zeker van dat het gerucht de ronde had gedaan dat Saul in het verleden speren naar David had gegooid. Saul had zelfs zijn boden opdracht gegeven David te doden.

De hogepriester was hiervan misschien heel goed op de hoogte. En nu zag hij David, die kennelijk op de vlucht was, met weinig bagage en zonder veel mensen bij zich. Achimelech dacht waarschijnlijk: 'Dit zou weleens de dag kunnen zijn waarop David voor zijn leven moet vluchten. En nu kom ik in een situatie waarin ik hem moet helpen

of niet moet helpen. Ik zou liever niet in die situatie zitten, want ik zal de kant van David of die van de koning moeten kiezen.’ Waarschijnlijk lag zijn sympathie bij David, maar politiek gezien was het veel veiliger om de kant van de koning te kiezen.

En David zei tegen de priester Achimelech: De koning heeft mij iets bevolen en zei tegen mij: Laat niemand iets weten van de zaak waarvoor ik u uitzend en die ik u opgedragen heb; de jongens heb ik laten weten dat zij naar een bepaalde plaats moeten gaan.

1 SAMUEL 21:2

David was misschien werkelijk helemaal alleen, en er waren misschien inderdaad enkele jongemannen die hij zou ontmoeten. Er gebeurt veel wat niet is opgeschreven. David had drie dagen waarin hij wachtte totdat Jonathan een boodschap zou terugbrengen van het nieuwemaanfeest. Misschien heeft David in die tijd contact gehad met mensen die zijn vrienden waren en hem trouw waren, en tegen hen gezegd: ‘Ik zal waarschijnlijk moeten vluchten. Als dat gebeurt, ontmoet me dan op die en die plaats.’

In zekere zin liegt hij hier natuurlijk om de priester te beschermen, en misschien ook om zichzelf te beschermen. Maar misschien waren er inderdaad jongemannen die David trouw waren en hem zouden bijstaan. Als ze op dat moment niet bij hem waren, had hij misschien met hen afgesproken dat ze hem ergens zouden ontmoeten.

3

Heilig brood voor David en zijn mannen

En nu, wat hebt u voorhanden? Geef mij vijf broden mee in mijn hand, of wat er maar te vinden is.

1 SAMUEL 21:3

Zelfs als er mensen bij hem waren, waren het er niet erg veel. Hij had maar vijf broden nodig. Dat zou niet voor een heel groot gezelschap zijn. En de priester antwoordde David en zei:

De priester antwoordde David en zei: Er is geen gewoon brood voorhanden, maar er is wel heilig brood, als de jongens zich maar van de vrouwen onthouden hebben.

1 SAMUEL 21:4

En David antwoordde de priester en zei tegen hem:

David antwoordde de priester en zei tegen hem: Jazeker, de vrouwen zijn ons gisteren en eergisteren onthouden. Toen ik eropuit trok, waren de voorwerpen van de jongens heilig. En het is in zekere zin gewoon brood, temeer omdat er vandaag ander brood in de vaten geheiligd zal worden.

1 SAMUEL 21:5

Voor hemzelf gold dat in elk geval. Hij was al drie dagen weg van huis, bij zijn vrouw vandaan.

Het heilige brood was natuurlijk het toonbrood. Het toonbrood bestond uit twaalf broden die elke week op de sabbat werden neergelegd. Daarna werden ze door de priesters opgegeten en elke week door vers brood vervangen. Het was iets ceremonieels. De priesters hoefden het niet te eten om in leven te blijven. Ze hadden genoeg voedsel uit andere bronnen, uit offers en tienden en dergelijke. Dat de priesters het heilige brood aten, was eigenlijk een ceremonie, en niet iets wat hen in leven hield. Maar David was geen priester, en de mensen die bij hem waren, waren geen priesters. Daarom mochten ze dat brood niet eten. Volgens de wet mocht niemand behalve de priester ervan eten.

Dus de priester zegt: 'Ik zal in jouw geval een uitzondering maken, zolang we maar kunnen zeggen dat iets bijzonders je daarvoor geschikt maakt. Laten we gewoon zeggen dat je bij vrouwen uit de buurt bent gebleven.'

4

Seksuele onthouding voor gebed en vasten

Dit wil niet zeggen dat seksuele onthouding binnen het huwelijk een deugd is. David was een getrouwde man, en waarschijnlijk waren veel van zijn soldaten getrouwde mannen. Het zou niet verkeerd zijn om met hun vrouwen samen te zijn. Maar toen God bij de berg Sinaï de wet gaf, zei Hij tegen Mozes dat hij tegen het volk moest zeggen:

Hij zei tegen het volk: Wees over drie dagen gereed en nader niet tot een vrouw.

EXODUS 19:15

Dat was terwijl ze zich voorbereidden op de heilige ontmoeting met God. Dus hoewel er niets onheiligs is aan intieme omgang tussen een man en zijn vrouw, zijn er momenten waarop je je om geestelijke redenen van die dingen afzondert. Zo kun je je richten op dingen die minder lichamelijk en meer geestelijk zijn.

En Paulus zegt dat ook in 1 Korinthe 7. Hij zegt:

Een man en zijn vrouw moeten elkaar die intimiteit niet onthouden, behalve als ze samen afspreken dat korte tijd te doen voor gebed en vasten.

1 KORINTHE 7:5

En daarna, zegt hij:

Ottrek u niet aan elkaar, behalve dan met onderling goedvinden voor een bepaalde tijd, om u te wijden aan vasten en bidden. Kom daarna weer bij elkaar, opdat de satan u niet zal verzoeken omdat u zich niet kunt onthouden.

1 KORINTHE 7:5

Maar de gedachte is dat er momenten kunnen zijn waarop een man en zijn vrouw besluiten zich een tijdje te onthouden voor gebed en vasten.

Er is werkelijk niets onreins aan, en de Bijbel maakt dat duidelijk. In het dertiende hoofdstuk van Hebreeën staat:

Laat het huwelijk bij allen in ere zijn en het huwelijksbed onbevlekt, want ontuchtplegers en overspelers zal God oordelen.

HEBREEËN 13:4

Er is dus echt niets verkeerd aan. Er is ook niets verkeerd aan eten, maar als je vast, ontzeg je jezelf dingen die op zichzelf niet verkeerd zijn. Je ontzegt jezelf die dingen om je te richten op iets wat geestelijker is. In feite ontzeg je je lichaam bepaalde genoegens die je kennelijk zouden kunnen afleiden of je aandacht zouden kunnen verstoren.

Dus hier probeerde de priester een manier te vinden om mensen die geen priesters waren, toch op zijn minst enigszins geschikt te maken om van het heilige brood te eten. Hij dacht: 'Misschien hebben ze iets ongewoon geestelijks gedaan, zoals niet met hun vrouw slapen of iets dergelijks. Dan zouden we dat misschien een bijzondere omstandigheid kunnen noemen, en geven we hun het brood.'

5

Heilig brood en voedsel voor het geweten

Dus David zei:

David antwoordde de priester en zei tegen hem: Jazeker, de vrouwen zijn ons gisteren en eergisteren onthouden. Toen ik eropuit trok, waren de voorwerpen van de jongens heilig. En het is in zekere zin gewoon brood, temeer omdat er vandaag ander brood in de vaten geheiligd zal worden.

1 SAMUEL 21:5

En hij zegt:

En de spullen van de jonge mannen zijn rein, en het brood is eigenlijk gewoon brood, ook al is het vandaag in de schaal geheiligd.

Het is heel onduidelijk wat David daarmee bedoelt. Misschien bedoelt hij eenvoudig dat de jongemannen zich niet verontreinigd hebben, niet onrein geworden zijn. Maar wanneer hij zegt dat het brood in zekere zin gewoon is, dat het in feite gewoon is hoewel het geheiligd was, is het moeilijk te weten wat hij daarmee bedoelt.

[Vertalersnoot: Gregg volgt hier een Engelse Bijbelvertaling waarin het brood gewoon wordt genoemd, ook al is het vandaag in het vat geheiligd. De aangehaalde HSV spreekt over ander brood dat vandaag geheiligd zal worden. Zijn uitleg gaat uit van de Engelse formulering.] Misschien bedoelt hij eenvoudig dit: dat al het brood gewoon brood is. En ook al is dit geheiligd brood, brood is er om door mensen gegeten te worden. En daarom is al het brood brood. Al het brood is eigenlijk gewoon, als het erop aankomt.

Het lijkt een beetje op wat Paulus zei over het eten van vlees dat aan afgoden geofferd was. Veel christenen hadden wat bijgelovige ideeën dat het gevaarlijk was om vlees te eten dat aan afgoden geofferd was, geestelijk gevaarlijk. En Paulus zei:

Wat dus het eten van afgodenoffers betreft: wij weten dat een afgod niets is in de wereld en dat er geen andere God is dan Eén.

1 KORINTHE 8:4

Maar hij zei dat je het niet moet doen als je daardoor iemand tot struikelen brengt. Het enige gevaar is dat iemands geweten verontreinigd kan worden en dat diegene uiteindelijk iets doet waarvan hij gelooft dat hij het niet zou moeten doen, en zo tegen zijn eigen geweten zondigt.

Maar afgezien daarvan is het voedsel gewoon voedsel. Het feit dat het aan afgoden geofferd is, kan het in iemands gedachten anders maken. Daardoor kan het voor hem een zonde worden om het te eten, als hij denkt dat het verkeerd is. Maar het is gewoon voedsel. Al het voedsel is hetzelfde.

Het voedsel is voor de buik en de buik voor het voedsel, maar
God zal aan beide een einde maken,

1 KORINTHE 6:13

zei Paulus in 1 Korinthe 6, wanneer hij over dit onderwerp spreekt.

Dus dat zou David kunnen bedoelen. Hij zegt dat al het brood eigenlijk gewoon brood is.

Dat is waarschijnlijk wat hij bedoelt.

Toen gaf de priester hem dat heilige brood, omdat er geen ander brood was dan de toonbroden, die van voor het aangezicht van de HEERE weggenomen waren, om er vers brood neer te leggen op de dag dat het oude weggenomen werd.

1 SAMUEL 21:6

6

Wat Jezus zegt over Davids metgezellen

Opnieuw wordt dit allemaal verteld alsof David alleen is. Maar Jezus verwijst naar dit verhaal in Mattheüs hoofdstuk 12. De Farizeeën bekritiseerden de discipelen erom, maar let op wat Jezus in vers 3 zei:

Maar Hij zei tegen hen: Hebt u niet gelezen wat David deed toen hij honger had, en zij die bij hem waren? Hoe hij het huis van God binnengegaan is en de toonbroden gegeten heeft, die hij niet mocht eten, evenmin als zij die bij hem waren, maar alleen de priesters?

MATTHEÛS 12:3-4

Jezus kende het verhaal zeker, en twee keer noemt Hij degenen die bij David waren toen hij de toonbroden at. Misschien waren ze daar ter plekke bij hem, zichtbaar voor de priester, of misschien wachtten ze ergens anders op hem. Ze waren bij hem in de zin dat ze aan zijn kant stonden en hij hun voedsel kwam brengen. De toonbroden werden bij deze gelegenheid blijkbaar ook door anderen dan David gegeten. Hij en degenen die bij hem waren, mochten er volgens de wet niet van eten, maar ze deden het wel.

Er zijn op dit moment dus anderen bij David betrokken over wie we niets weten. We hebben niets over hen gelezen, maar Jezus wist van hen en noemde hen. We moeten aannemen dat David ergens onderweg, op een van de momenten waarover ons niets is opgetekend, contact heeft gehad met enkele mensen die hij het meest vertrouwde. Ze waren bij hem toen hij vluchtte, of ze waren op een afgesproken ontmoetingsplaats

waar hij hen zou treffen. Toen hij naar de priester ging, was hij óf helemaal alleen óf met maar een paar mensen, misschien helemaal alleen. Maar hij maakte heel duidelijk dat hij ook voor andere mensen voedsel kwam halen. Hij zei:

David antwoordde de priester en zei tegen hem: Jazeker, de vrouwen zijn ons gisteren en eergisteren onthouden. Toen ik eropuit trok, waren de voorwerpen van de jongens heilig. En het is in zekere zin gewoon brood, temeer omdat er vandaag ander brood in de vaten geheiligd zal worden.

1 SAMUEL 21:5

enzovoort. Het idee is dus dat de priester voedsel aan David en anderen gaf. Hoeveel anderen, dat weten we niet.

7

De discipelen, de sabbat en de ceremoniële wet

Met betrekking tot deze specifieke gebeurtenis maakt Jezus de Farizeeën iets belangrijks duidelijk: David overtrad de wet. Toen de discipelen aren plukten en die in hun handen fijnwreven, overtraden zij blijkbaar ook de wet. Want Jezus vergeleek het met David, die de wet overtrad. Veel mensen, vooral degenen die geloven dat het houden van de sabbat nog steeds een christelijke verplichting is, zeggen dat de discipelen van Jezus hier de sabbat niet werkelijk schonden. Ze overtraden de wet niet werkelijk. Ze gingen alleen in tegen de uitleg van de Farizeeën of de tradities van de Farizeeën over de sabbat.

Dat lijkt een goede en gerechtvaardigde uitspraak, want het lijkt nauwelijks waarschijnlijk dat God er bezwaar tegen zou hebben dat iemand één aar plukt en die fijnwrijft. Dat is nauwelijks zware arbeid. Maar de wet had eigenlijk nooit aangegeven wat als arbeid op de sabbat geldt. De wet zei:

Zes dagen zult u arbeiden en al uw werk doen, maar de zevende dag is de sabbat van de HEERE, uw God. Dan zult u geen enkel werk doen, u, noch uw zoon, noch uw dochter, noch uw dienaar, noch uw dienares, noch uw vee, noch uw vreemdeling die binnen uw poorten is.

EXODUS 20:9-10

Blijkbaar kon aren plukken als werk worden beschouwd. Je doet dan niet niets; je doet iets. Daarom nam Jezus gewoon zonder meer aan dat ze de sabbat schonden, maar daar schrok Hij niet van. Net zomin als Hij ervan schrok dat David de wet over de toonbroden overtrad. In beide gevallen hadden mensen honger en deden ze iets wat de ceremoniële wet overtrad. De sabbat is ceremonieel; dat geldt ook voor de toonbroden.

Jezus gaf aan dat wat de discipelen deden, overeenkwam met wat David deed. David overtrad hier geen morele wet, en de discipelen evenmin. Het zou niet met elkaar overeenkomen als de een dat wel deed en de ander niet. Het eten van toonbroden viel onder een ceremoniële wet, niet onder een morele wet. Jezus zegt dus dat wat Zijn discipelen hebben gedaan, lijkt op wat David deed. Ze hebben een ceremoniële wet overtreden, de sabbat.

Bij andere gelegenheden, wanneer de Farizeeën de discipelen alleen maar bekritiseerden omdat ze een traditie overtraden, bekritiseerde Jezus de Farizeeën omdat ze tradities zo hoog aansloegen. Bijvoorbeeld drie hoofdstukken verder in Mattheüs, in Mattheüs 15, werden de discipelen bekritiseerd omdat ze hun handen niet wisten volgens de Joodse tradities. Jezus zei:

Jullie houden vast aan jullie tradities en overtreden daarmee Gods wet.

MATTHEÛS 15:3

In feite verdedigde Hij Zijn discipelen tegen de verplichting om de tradities van de Farizeeën in acht te nemen.

Maar hier redeneerde Hij niet zo. Dat had Hij kunnen doen als Hij dat in gedachten had. Als Hij dacht: ‘Och, jullie Farizeeën, wat zijn jullie toch muggenzifters. Denken jullie dat dit een schending van de sabbat is? Nee, dit is alleen een overtreding van jullie zelfbedachte regels over de sabbat.’ Dat had Hij kunnen zeggen, maar Hij redeneerde heel anders. Hij suggereerde niet dat de kritiek dat Zijn discipelen iets deden wat op de sabbat niet geoorloofd was, onterecht of onjuist was. Hij zei alleen:

Dit is net als toen David van de toonbroden at.

Dat was inderdaad een overtreding van de wet. Maar sommige dingen zijn voor God belangrijker dan andere.

8

God verlangt barmhartigheid boven offers

Hij vertelt ons wat dat is als je een paar verzen verder kijkt in Mattheüs 12. Hij zegt in vers 7:

Maar als u geweten had wat het betekent: Ik wil barmhartigheid en geen offer, dan zou u de onschuldigen niet veroordeeld hebben.

MATTHEÛS 12:7

Mijn discipelen hebben misschien inderdaad de sabbat geschonden, zoals David de wet over de toonbroden overtrad, maar ze zijn onschuldig. Waarom? Omdat Gods prioriteiten anders zijn dan jullie denken. God zegt dat Hij meer naar barmhartigheid verlangt dan naar offers. Offers staan voor ceremoniële Joodse handelingen. Offers maken deel uit van de ceremoniële wet van Israël, en dat gold ook voor de toonbroden. En ook voor het houden van de sabbat. En dat geldt ook voor veel andere wetten. Die

waren ceremonieel. En net als bij offers hecht God er meer aan barmhartig en liefdevol te zijn en in de behoeften van mensen te voorzien, dan om te muggenziften over regels en rituelen. Dat is wat Jezus zei.

Jezus haalt hier eigenlijk Hosea 6:6 aan, en het is niet de eerste keer dat Hij dat deed. Hij zegt daar in vers 7:

Als jullie hadden geweten wat het betekent dat Ik barmhartigheid wil en geen offers, dan hadden jullie geen onschuldige mensen veroordeeld.

Ze hadden het moeten weten, want Hij had het hun eerder verteld, in hoofdstuk 9 van Mattheüs. Toen hadden ze Hem bekritiseerd omdat Hij met de verkeerde soort mensen at, tollenaars en zondaars. In Mattheüs 9, vers 13, had Jezus tegen hen gezegd:

Maar ga heen en leer wat het betekent: Ik wil barmhartigheid en geen offer; want Ik ben niet gekomen om rechtvaardigen tot bekering te roepen, maar zondaars.

MATTHEÛS 9:13

Hij zegt dus tegen hen dat ze de betekenis van Hosea 6:6 moeten leren, waar God zei:

Want Ik vind vreugde in goedertierenheid en niet in offer, in kennis van God meer dan in brandoffers!

HOSEA 6:6

Hij had tegen hen gezegd:

Ga maar uitzoeken wat dat betekent.

Dat deden ze niet. En toen ze in hoofdstuk 12 die fout maakten, zei Hij:

Maar als u geweten had wat het betekent: Ik wil barmhartigheid en geen offer, dan zou u de onschuldigen niet veroordeeld hebben.

MATTHEÛS 12:7

9

Recht, barmhartigheid en trouw wegen zwaarder

Wat betekent het? Het betekent natuurlijk dat er zwaarder en minder zwaar wegende zaken in de wet zijn. Dat zei Jezus ook in Mattheüs 23:23, toen Hij de Farizeeën bekritiseerde. In Mattheüs 23:23 zei Hij:

Wee u, schriftgeleerden en Farizeeën, huichelaars, want u geeft tienden van de munt, de dille en de komijn, en u laat het belangrijkste van de Wet na: het recht, en de barmhartigheid en het geloof. Deze dingen zou men moeten doen en die andere dingen niet nalaten.

MATTHEÛS 23:23

Tienden betalen behoort dus niet tot de zwaarder wegende zaken van de wet. Ook dat is ceremonieel, want de tienden waren bedoeld om het tempelstelsel te onderhouden. De tienden waren bedoeld om de Levieten te onderhouden, zodat ze de tempel en de offers konden verzorgen. Het hoorde allemaal bij de rituele wet. De rituele wet werd door het geven van tienden in stand gehouden. Het was verplicht. Het was een wet. De Joden waren verplicht het te doen, maar in Gods ogen behoorde het niet tot de zwaarder wegende zaken.

Wat dan wel? Hij zegt:

Jullie hebben de belangrijkste dingen van de wet verwaarloosd: rechtvaardigheid, barmhartigheid en geloof.

Of 'trouw', zoals het woord ook vertaald kan worden.

Met andere woorden, jullie hadden de ceremoniële wet moeten houden, zoals jullie dat deden. Maar belangrijker nog, jullie hadden je moeten houden aan de zwaarder wegende zaken van de wet. Dingen die voor God belangrijker zijn dan dat, zoals een rechtvaardig mens zijn, een barmhartig mens zijn, een trouw mens zijn. Die dingen

zijn voor God veel belangrijker dan of je je tienden betaalt, of de sabbat houdt, of de toonbroden eet, of je bij het eten van de toonbroden wel aan de voorschriften houdt. Die rituelen zijn niet waar God enthousiast over is. Hij zei:

Want Ik vind vreugde in goedertierenheid en niet in offer, in kennis van God meer dan in brandoffers!

HOSEA 6:6

En Jezus zei: ‘Jullie hadden moeten leren wat dat betekende, Farizeeën, want jullie veroordelen David niet.’ Dat is waar Hij op wijst. ‘Waarom veroordelen jullie Mijn discipelen? David deed iets soortgelijks. Waarom veroordelen jullie hem niet?’ Hij zegt: ‘Jullie meten met twee maten. Jullie laten David met dingen weggkomen omdat hij jullie held is, en jullie bekritisieren Mijn discipelen omdat ze in wezen iets soortgelijks doen. Jullie hebben niet geleerd waar Gods hart naar uitgaat.’

Gods hart gaat niet uit naar de rituelen en de reinheid en onreinheid van de ceremoniën enzovoort. Het gaat om mensen. Deze mensen hebben honger, en jullie laten hen niet eten omdat het sabbat is. Welnu, God laat hen eten, en veroordeel hen daarom niet. Ze zijn onschuldig.

Die keer dat David en zijn mannen, die geen priesters waren, het brood aten dat volgens de ceremoniële voorschriften alleen voor de priesters bestemd was, was dat iets waarvoor niemand David ooit bekritiseerde. Nergens verderop in de Schrift roept God David hiervoor ter verantwoording. Zelfs de Farizeeën riepen hem er niet voor ter verantwoording. Ze zagen het van hem door de vingers. En dus zegt Jezus: ‘Welnu, dan erkennen jullie al een geval waarin God barmhartig was voor mensen en geen strikte naleving van de ceremoniële wet eiste. Waarom veranderen jullie hier dan van houding tegenover Mijn discipelen?’

Dit alles speelde zich dus af in vers 1 tot en met 6, waar die hele uitwisseling tussen David en de priester plaatsvond. Er wordt niet noodzakelijk gesuggereerd dat de mannen die David bij zich had, daar werkelijk bij hem waren. Hij vertelde de priester zelfs dat hij hun had opgedragen hem ergens verderop te ontmoeten. Het is dus heel goed mogelijk dat hij op dat moment alleen was. Maar Jezus vermeldde wel dat er

mensen bij hem waren. Zoals ik al zei, kan dat heel goed betekenen dat ze bij hem waren in de zin dat ze hem zouden ontmoeten. Hij liet hen niet achter. Ze gingen met hem mee, en hij had voedsel voor hen dat hij van de priester had gekregen.

10

Doëg in Nob en het zwaard van Goliath

Op die dag nu had iemand van de dienaren van Saul zich daar voor het aangezicht van de HEERE afgezonderd. Zijn naam was Doëg, een Edomiet, de machtigste van de herders die Saul had.

1 SAMUEL 21:7

[Vertalersnoot: De Engelse Bijbelvertaling die Gregg gebruikt, zegt dat Doëg voor het aangezicht van de Heer werd opgehouden. De HSV zegt dat hij zich daar had afgezonderd. De volgende uitleg over verplichte aanwezigheid berust op de Engelse formulering.]

Dat betekent dat hij om de een of andere reden daar bij de tabernakel moest zijn. Misschien moest hij daar blijven omdat hij wachtdienst had. Misschien was hij gewoon een van de militairen, een dienaar van Saul. Misschien moesten ze van tijd tot tijd wat bewakers bij de tabernakel hebben om die te beschermen tegen plundersaars en dieven en dat soort dingen. Hij was daar dus in dienst. Hij moest daar voor het aangezicht van de Heere bij de tabernakel blijven. Hij heette Doëg. Hij was een Edomiet. Hij was geen Jood. Hij behoorde tot de vijand, maar was blijikbaar als huurling in dienst van Sauls bestuur gekomen. Of misschien was hij een bekeerling tot het jodendom die in Sauls bestuur diende. Hij was het hoofd van de herders die aan Saul toebehoorden.

En David zei tegen de priester Achimelech:

En David zei tegen Achimelech: Hebt u hier geen speer of zwaard voorhanden? Ik heb namelijk mijn zwaard niet mee kunnen nemen, evenmin als mijn andere wapens, want de zaak van de koning had haast.

1 SAMUEL 21:8

Dit moet dus wel als een behoorlijk ongeloofwaardig verhaal hebben geklonken. David is de aanvoerder van het leger. Hij leidt geregeld alle invallen tegen de Filistijnen, maar hij is zonder zwaard van huis gegaan. 'Ik had haast.' Ja, je ging op een expeditie, een bijzondere, belangrijke expeditie voor de koning, en je had te veel haast om je zwaard mee te pakken toen je het huis uitging. Dat is niet erg waarschijnlijk.

Waarschijnlijk wist Achimelech ervan. Dit alles kan zich tussen deze twee mannen hebben afgespeeld met een knipoog en een veelbetekenende blik. 'Ik kan je niet vertellen wat ik werkelijk doe, want dan zou je in de problemen komen.' 'Ik weet het. Ik wil niet weten wat je doet. We doen gewoon alsof je in opdracht van de koning onderweg bent. Dat is alles wat je me verteld hebt, en ik help je alleen maar bij je opdracht voor de koning.'

Achimelech wist heel goed dat Davids leven gevaar liep. Misschien niet op dit precieze moment, maar hij wist dat Saul David vervolgde. Dat David dus alleen en zonder zwaard komt opdagen, ziet er behoorlijk verdacht uit. En Achimelech speelt hoe dan ook gewoon mee.

De priester zei:

Toen zei de priester: Het zwaard van Goliath, de Filistijn, die door u verslagen is in het Eikendal, zie, dat ligt hier, in een kleed gewikkeld, achter de efod. Als u dat mee wilt nemen, neem het mee, want er is hier geen ander dan dat. David zei: Zoals dat is er geen tweede, geef het mij.

1 SAMUEL 21:9

En David zei:

Er is er geen zoals deze. Geef hem maar aan mij.

Ik vraag me af hoe groot dit zwaard was dat David met zich meesleepte terwijl hij op de vlucht was. We weten dat de schacht van Goliaths speer als een weversboom was. En de punt van de speer woog vijftien pond, of die nu van lood, staal, ijzer of iets anders was. Die kerel had grote wapens. Ik kan me wel voorstellen hoe groot zijn zwaard was.

En David zei:

O, zo'n zwaard vind je nergens. Dat neem ik.

Maar hij moet het wel met zich meedragen. Ik zou denken dat het over de grond zou slepen als hij het aan zijn gordel droeg. Hij moest het waarschijnlijk op zijn rug vastbinden of zoiets, want het was enorm.

11

David zoekt zijn toevlucht bij Achis in Gath

David stond op en vluchtte op die dag voor Saul; en hij kwam bij Achis, de koning van Gath.

1 SAMUEL 21:10

Achis is dus een Filistijnse koning. David neemt hier echt een risico door zich onder de Filistijnen te begeven. Hij hoopt daar een schuilplaats te vinden, omdat de Filistijnen vijanden van Saul zijn. Hij denkt dus dat Saul hem niet tot in de Filistijnse steden zal achtervolgen. David is de enige die dapper genoeg is om daarheen te gaan en de Filistijnen aan te vallen. Saul zou dat niet doen.

David hoopt dus dat hij niet herkend wordt. Nu weet ik niet goed hoe je onherkend kunt blijven in een kleine stad met een zwaard van bijna twee meter lang op je rug gebonden. Wie weet wat hij deed? Maar hij hoopte vast niet op te vallen. En zijn rode haar zou natuurlijk de aandacht op hem vestigen. Je zou hem gemakkelijk herkennen.

En de dienaren van Achis zeiden tegen hem:

Maar de dienaren van Achis zeiden tegen hem: Is dit niet David, de koning van het land? Zong men van hem niet in beurtzang bij de reidansen: Saul heeft zijn duizenden verslagen, maar David zijn tienduizenden?

1 SAMUEL 21:11

Interessant, ze noemden David de koning van het land. Ze moeten ook geweten hebben dat Sauls positie door David werd bedreigd. Wie weet hoeveel inlichtingen de Filistijnen in het land van de Israëlieten verzamelden? Interessant, ze noemen hem de koning van het land.

Achis had blijkbaar niet veel aandacht aan David besteed. En we weten niet onder welk voorwendsel David was aangekomen. Misschien zei hij: 'Ik ben op de vlucht voor Saul', of iets dergelijks. Als hij zei dat hij voor Saul op de vlucht was, had hij eenvoudig daar bij de Filistijnen bescherming kunnen zoeken en op hun medeleven kunnen rekenen.

Het probleem is dat David heel veel Filistijnen had gedood. Hij draagt zelfs het zwaard op zijn rug van een man uit Gath van wie hij het hoofd had afgehakt. Dit is het zwaard op zijn rug waarmee hij Goliaths hoofd afhakte, de man die de kampvechter van de inwoners van Gath was. Hij was Goliath uit Gath. Dit is de stad waar Goliath vandaan kwam. En je maakt je daar niet bepaald geliefd bij de mensen als je rondloopt met de trofee van je overwinning op hun geliefde stadsgenoot die je hebt gedood. En toch was David, denk ik, wanhopig en had hij het gevoel dat hij niet veel keus had.

David nam deze woorden ter harte en werd zeer bevreesd voor Achis, de koning van Gath. Daarom vertrok hij zijn gezicht voor hun ogen en gedroeg hij zich in hun handen als een waanzinnige. Hij krabbelde aan de deuren van de poort en liet zijn speeksel in zijn baard lopen.

1 SAMUEL 21:12-13

Die woorden ‘in hun handen’ klinken alsof ze hem misschien daadwerkelijk in hechtenis hadden genomen, op advies van deze mannen die met koning Achis spraken. Misschien hadden ze hem werkelijk in de gevangenis gezet en was hij in die zin in hun handen. Of misschien is ‘in hun handen’ een uitdrukking die betekent dat hij zich in hun gebied bevond. Er staat:

Hij krabde op de poortdeuren en liet zijn speeksel in zijn baard lopen.

Hij kwijlde dus en gedroeg zich als een waanzinnige. En Achis zei tegen zijn dienaren:

Toen zei Achis tegen zijn dienaren: Zie, u ziet dat de man krankzinnig is. Waarom hebt u hem bij mij gebracht? Heb ik gebrek aan krankzinnigen, dat u deze man gebracht hebt om zich bij mij zo krankzinnig te gedragen? Moet deze in mijn huis komen?

1 SAMUEL 21:14-15

12

De achtergrond van Psalm 34 en Psalm 56

David werd dus vrijgelaten en vertrok daar. Er zijn een paar psalmen die David precies in deze tijd schreef. Kijk eens naar Psalm 34, een van de mooiste psalmen, en Psalm 56. Beide zijn bij deze gelegenheid door David geschreven. In het opschrift van Psalm 34 staat:

Een psalm van David, toen hij zich voor Abimelech als een waanzinnige voordeed, deze hem wegjoeg en hij vertrok.

PSALMEN 34:1

Er staat Abimelech, terwijl er in Samuel Achis staat. Maar er is reden om aan te nemen dat de koningen van de Filistijnse steden Abimelech werden genoemd, net zoals de koningen van Egypte allemaal farao werden genoemd. Bedenk dat Abraham, toen hij in het land woonde, te maken had met de koningen van de Filistijnen in Gerar, een

andere Filistijnse stad. En de koning heette Abimelech. Een generatie later had Izak met de koning van Gerar te maken, de Filistijnse koning daar, en ook hij heette Abimelech. En nu wordt deze Achis, de koning van Gath, Abimelech genoemd.

Geleerden hebben geopperd dat Abimelech heel goed niet zozeer een persoonsnaam kan zijn, maar een titel voor het staatshoofd in de Filistijnse steden. Ook hier weer vergelijkbaar met farao als naam voor alle koningen van Egypte. Ze worden allemaal farao genoemd.

We kunnen zien dat Psalm 34 in deze tijd is geschreven. Ik zou die psalm graag willen lezen, maar ik wil je ook het opschrift van Psalm 56 laten zien. Daar staat:

Voor de koorleider. Op de melodie van ‘De zwijgende duif in verre landen’.

PSALMEN 56:1

Dat betekent: op de melodie van het in die dagen bekende lied dat ‘De zwijgende duif in verre landen’ heette.

Een gouden kleinood van David, toen de Filistijnen hem in Gath gevangennamen.

PSALMEN 56:1

Dit is de tijd waarover het gaat, en let erop dat er staat dat ze hem gevangennamen. Misschien hadden ze hem letterlijk in de gevangenis gezet en werd hij vrijgelaten omdat hij op de deuren krabde en kwijlde als een gek, en dachten ze gewoon: ‘Ach, wat kan het schelen, laten we hem wegsturen.’ Of misschien namen ze hem gevangen in die zin dat hij zich binnen de stad bevond en ze hem daar hadden kunnen opsluiten als ze dat wilden.

13

Psalm 34: lof na de ontsnapping uit Gath

Maar in Psalm 34 zei David:

Ik zal de HEERE altijd loven; Zijn lof zal voortdurend in mijn mond zijn. Mijn ziel zal zich beroemen op de HEERE. De nederigen zullen het horen en blij zijn. Maak de HEERE met mij groot, laten wij samen Zijn Naam verheffen.

PSALMEN 34:2-4

Dit is geschreven nadat hij uit Gath was vertrokken. Dat zegt het opschrift van de psalm: nadat hij zich krankzinnig had voorgedaan en ze hem hadden laten gaan. Ik denk dat hij daar bang was, maar hij voelde zich opgelucht toen hij vertrok. En hij schreef dit heel opgewekte lied. Hij zegt:

Ik heb de HEERE gezocht en Hij heeft mij geantwoord, en mij gered uit al wat ik vrees. Zij zagen naar Hem uit, ja, stroomden op Hem aan; en hun gezicht werd niet rood van schaamte. Deze ellendige riep en de HEERE hoorde; Hij verlostte hem uit al zijn benauwdheden. De engel van de HEERE legerd zich rondom hen die Hem vrezen, en redt hen. Proef en zie dat de HEERE goed is; welzalig de man die tot Hem de toevlucht neemt. Vrees de HEERE, u, Zijn heiligen, want wie Hem vrezen, hebben geen gebrek. Jonge leeuwen lijden armoede en honger, maar wie de HEERE zoeken, hebben geen gebrek aan enig goed. Kom, kinderen, luister naar mij, ik zal jullie de vreze des HEEREN leren. Wie is de man die vreugde vindt in het leven, die dagen liefheeft om het goede te zien? Behoed je tong voor het kwaad en je lippen voor het spreken van bedrog.

PSALMEN 34:5-14

Een vreemde aansporing, terwijl hij net zelf bedrog had gebruikt om Achis te misleiden. Misschien zegt hij: 'Daarom beleef ik geen goede dagen. Als je goede dagen wilt beleven, onthoud je dan van bedrieglijke woorden. Ik moet me op dit moment met mijn bedrog zien te redden. Dit zijn niet bepaald goede dagen. Ik ben op de vlucht.'

Keer je af van het kwaad en doe het goede; zoek de vrede en jaag die na.

PSALMEN 34:15

Dat vers wordt trouwens in het Nieuwe Testament, in 1 Petrus, aangehaald als instructies voor christenen.

De ogen van de HEERE rusten op de rechtvaardigen, Zijn oren zijn gericht op hun hulpgeroep. Het aangezicht van de HEERE is tegen hen die kwaad doen: Hij zal hun nagedachtenis van de aarde uitroeien.

PSALMEN 34:16-17

Ongetwijfeld denkt hij hier aan Saul, want Saul heeft hem in deze uiterste nood gebracht. En Saul zou inderdaad van de aarde worden weggevaagd, zodat de herinnering aan hem verdween. Zowel hij als zijn zonen zouden worden gedood, en dat zou het einde van zijn dynastie zijn.

Zij roepen en de HEERE hoort, Hij redt hen uit al hun benauwdheden. De HEERE is nabij de gebrokenen van hart, Hij verlost de verbrijzelden van geest. De rechtvaardige heeft veel ellende, maar uit dat alles redt de HEERE hem. Hij bewaart al zijn beenderen, niet één daarvan wordt gebroken. Het kwaad brengt de goddeloze de dood; wie de rechtvaardige haten, worden schuldig verklaard. De HEERE verlost de ziel van Zijn dienaren; allen die tot Hem de toevlucht nemen, worden niet schuldig verklaard.

PSALMEN 34:18-23

Dus ook hier weer krachtige uitingen van geloof in God, op een moment waarop er weinig is dat iemand moed kan geven. Hij vlucht voor zijn leven. Hij is weg bij zijn vrouw. Hij is weg uit zijn land. Hij is in een vreemd land, te midden van zijn vijanden. Hij is bang voor hen. Hij moet doen alsof hij krankzinnig is om veilig bij hen weg te komen. Nu is hij buiten, aan de andere kant van hun muren, en schrijft hij deze psalm over hoe God hen verlost.

Veel van deze verzen zijn heel geliefd en bekend. Het is interessant om te weten onder welke omstandigheden ze zijn geschreven.

14

Psalm 56: vertrouwen op God in gevangenschap

Ook Psalm 56 is bij dezelfde gelegenheid geschreven. Alleen kan het zijn dat hij die schreef voordat hij werd vrijgelaten. Psalm 34 werd geschreven toen hij vertrok, toen Abimelech hem wegjoeg en hij vertrok. Hij was dus weg uit Gath toen hij Psalm 34

schreef, en dat kun je merken. Hij heeft veel positieve dingen te zeggen. Bij deze psalm was hij misschien nog niet vrij. Misschien zat hij opgesloten, of mocht hij in elk geval de stad niet uit. Er staat dat hij dit schreef toen de Filistijnen hem in Gath gevangennamen. Niet toen hij ontsnapte. Niet toen hij vertrok. Hij kan deze psalm dus geschreven hebben terwijl hij daar was.

Je zou kunnen zeggen: ‘Hoe kon hij deze psalmen in de gevangenis schrijven?’ Waarschijnlijk stelde hij ze in gedachten samen en schreef hij ze later op. Ik weet zeker dat hij net zo was als Richard Wurmbrand, toen die veertien jaar in de Roemeense gevangenis zat. Hij schreef preken en leerde ze uit zijn hoofd, en hij preekte ze voor zichzelf. Hij zei dat hij elke dag een preek schreef en die voor zichzelf hield. Hij had geen papier en potlood. Hij deed het in gedachten en leerde het uit zijn hoofd. Toen schreef hij ze op toen hij jaren later uit de gevangenis kwam. Zo goed had hij ze uit zijn hoofd geleerd.

Dus ik denk dat je, als je opgesloten zit zonder veel televisie en internet om je bezig te houden, creatief kunt zijn en dingen uit je hoofd kunt leren. David schreef deze psalmen waarschijnlijk eerst in zijn hoofd. Waarschijnlijk gaven ze de gebeden weer die hij spontaan bad, maar dan in dichtvorm. Later, toen het uitkwam, schreef hij ze op. Je kunt zien dat hij wat meer in de problemen zit wanneer hij Psalm 56 schrijft dan toen hij Psalm 34 schreef. Er staat:

Wees mij genadig, o God, want de sterveling wil mij opslokken; de hele dag onderdrukt mij de bestrijder. Mijn belagers willen mij de hele dag opslokken, want ik heb veel bestrijders, o Allerhoogste! Op de dag dat ik vrees, vertrouw ik op U. In God prijs ik Zijn woord, op God vertrouw ik, ik vrees niet; wat zou een schepsel mij kunnen doen?

PSALMEN 56:2-5

Dit is iets waarvan Hebreëën 13 ons zegt dat we het vol vertrouwen kunnen zeggen. Er staat dat we vertrouwen moeten hebben omdat de Heere heeft gezegd:

Laat uw handelwijze zonder geldzucht zijn. Wees tevreden met wat u hebt, want Hij heeft Zelf gezegd: Ik zal u beslist niet loslaten en Ik zal u beslist niet verlaten.

HEBREEËN 13:5

Hij zegt:

Daarom zeggen wij met goede moed: De Heere is voor mij een Helper en ik zal niet vrezen. Wat zal een mens mij doen?

HEBREEËN 13:6

Als God voor je is, wat kunnen mensen je dan doen?

De hele dag verdraaien zij mijn woorden; al hun gedachten zijn tegen mij ten kwade.

PSALMEN 56:6

Met 'zij' worden ongetwijfeld Saul en zijn hielenlikkende volgelingen bedoeld, de jaknikkers. Ze verdraaien voortdurend Davids woorden. Waarschijnlijk was Saul steeds in overleg met degenen die bij hem waren. Wanneer hij over David sprak, vonden mensen het ongetwijfeld handig om Davids woorden te verdraaien. Ze probeerden alle dingen die David uit trouw had gedaan voor te stellen als werkelijk slechte dingen. Als je in de omgeving van de koning verkeerde, was het dus

waarschijnlijk politiek voordelig om manieren te vinden om zijn achterdocht te helpen rechtvaardigen. Om te helpen rechtvaardigen dat hij David achternazat, en daarom te proberen iets op David aan te merken. Hij zegt:

De hele dag verdraaien zij mijn woorden; al hun gedachten zijn tegen mij ten kwade. Zij scholen samen, zij verbergen zich; zij letten op mijn voetstappen, omdat zij loeren op mijn leven. Zouden zij bij zoveel onrecht vrijuit gaan? Stort de volken neer in toorn, o God! Ú hebt mijn omzwervingen geteld; doe mijn tranen in Uw kruik. Staan zij niet in Uw register? Dan zullen mijn vijanden terugdeinzen, op de dag dat ik roep. Dit weet ik: dat God met mij is. In God prijs ik het woord, in de HEERE prijs ik het woord. Ik vertrouw op God, ik vrees niet; wat zou de mens mij kunnen doen? O God, op mij rusten geloften, aan U gedaan; ik zal ze aan U met dank zeggend nakomen. Want U hebt mijn ziel gered van de dood — hebt U niet mijn voeten voor struikelen behoed? — zodat ik voor Gods aangezicht zal wandelen in het licht van de levenden.

PSALMEN 56:6-14

In beide psalmen spreekt hij over zijn huilen, over zijn gebroken hart, enzovoort. Hij was behoorlijk terneergeslagen toen hij op de vlucht was in Gath, en die psalmen zijn in die tijd geschreven. Laten we naar 1 Samuel 22 kijken.

15

Adullam en Davids gebed in Psalm 142

Toen ging David daarvandaan en hij ontkwam naar de grot van Adullam. Zijn broers en het hele huis van zijn vader hoorden dit en zij kwamen daar bij hem.

1 SAMUEL 22:1

Waarschijnlijk een goed idee, want als Saul David niet te pakken kon krijgen, kon hij zijn vader en broers arresteren en vasthouden. Hij kon dreigen dat zijn vader of zijn broers ervoor zouden boeten als David zich niet aangaf. Nu David een vluchteling is, moeten zijn vader en broers zich ook schuilhouden, zodat ze niet gepakt worden. Ze kwamen naar deze grot van Adullam.

Er is ook in die tijd een psalm geschreven, terwijl hij in de grot was: Psalm 142. Die is heel kort, maar zeven verzen. Psalm 142 zegt:

Een onderwijzing van David. Een gebed toen hij in de grot was.

PSALMEN 142:1

Hij zei het volgende.

Met mijn stem roep ik tot de HEERE, met mijn stem smee ik de HEERE. Ik stort mijn klacht uit voor Zijn aangezicht, ik maak voor Zijn aangezicht mijn benauwdheid bekend. Toen mijn geest in mij bezweek, kende Ú mijn pad. Zij hebben een strik voor mij verborgen op de weg die ik gaan zou. Ik keek aan mijn rechterhand en zie, er was niemand die naar mij omzag; voor mij was de mogelijkheid tot ontvluchten verloren, niemand zorgde voor mijn ziel. Tot U roep ik, HEERE. Ik zeg: U bent mijn toevlucht, mijn deel in het land der levenden. Sla acht op mijn roepen, want ik ben volkomen uitgeteerd; red mij van mijn vervolgers, want zij zijn machtiger dan ik. Leid mijn ziel uit de gevangenis om Uw Naam te loven; de rechtvaardigen zullen mij omringen, want U bent goed voor mij.

PSALMEN 142:2-8

Ook hier beginnen al die gebeden, bijna allemaal in de Psalmen, met klachten en eindigen ze met een positieve, optimistische uitspraak.

De rechtvaardigen zullen mij omringen, want U bent goed voor mij.

PSALMEN 142:8

Uiteindelijk komt hij ertoe te zeggen: ‘Nu ik een beetje gejammerd heb, zal ik gewoon mijn vertrouwen uitspreken dat U alles beter gaat maken. En dat zult U ook doen.’ Dat schreef hij in die tijd.

16

Psalm 57: schuilen bij God in de grot

Psalm 57 ook. Die had ik niet opgeschreven. Dat had ik niet beseft. Die is nog explicieter. Die wil ik ook graag lezen, want volgens mij krijgen we door deze psalmen te lezen wat meer zicht op wat er in David omging. Psalm 57 is op de melodie van het lied:

Richt niet te gronde.

PSALMEN 57:1

We hebben al een ander lied gezien op die melodie. Er moet een beperkt aantal melodieën beschikbaar zijn geweest.

Een gouden kleinood van David, toen hij voor Saul naar de grot vluchtte.

PSALMEN 57:1

Wees mij genadig, o God, wees mij genadig, want mijn ziel vertrouwt op U. In de schaduw van Uw vleugels zal ik schuilen totdat deze rampen voorbij zijn. Ik zal roepen tot God, de Allerhoogste, tot God, Die alles voor mij volbrengt. Hij zal vanuit de hemel hulp sturen en mij redden. Hij wijst degene terecht die mij wil verslinden. God zal Zijn goedertierenheid en Zijn waarheid zenden. Mijn ziel bevindt zich tussen leeuwen. Ik lig tussen mensen die in vuur en vlam staan, met tanden als speren en pijlen en een tong als een scherp zwaard. Verhef U boven de hemel, o God, en laat Uw heerlijkheid boven de hele aarde zijn. Ze hebben een net voor mijn voeten gespannen; mijn ziel is neergebogen. Ze hebben een kuil voor mij gegraven, maar zijn er zelf in gevallen. Mijn hart is standvastig, o God, mijn hart is standvastig; ik zal zingen en U loven. Ontwaak, mijn eer! Ontwaak, luit en harp! Ik zal bij het aanbreken van de dag ontwaken. Ik zal U loven onder de volken, Heere; ik zal voor U zingen onder de naties. Want Uw goedertierenheid reikt tot aan de hemel en Uw waarheid tot aan de wolken. Verhef U boven de hemel, o God, en laat Uw heerlijkheid boven de hele aarde zijn.

PSALMEN 57:2-12

Zo zingen we het. Ook hier houdt David de moed er behoorlijk in, te midden van zijn angsten en zijn rampspoed. Hij prijst God nog steeds vanuit de grot, in plaats van vanuit het paleis waar hij daarvoor had gewoond.

Zijn broers en zijn vader gingen naar hem toe, zijn vader en broers,

17

Vierhonderd mannen verbinden zich aan David

Ook voegde ieder zich bij hem die in nood verkeerde, ieder die een schuldeiser had en ieder die verbitterd van gemoed was, en hij werd hun leider, zodat er ongeveer vierhonderd mannen bij hem waren.

1 SAMUEL 22:2

Je vraagt je toch af: hoe hebben deze mensen hem gevonden? Hij houdt zich schuil zodat Saul en zijn legers hem niet kunnen vinden. Hoe vinden vierhonderd mannen hem wanneer hij zich in een grot schuilhoudt? Hij moet boodschappers hebben gestuurd naar betrouwbare mensen die hij kende. Hij moet allereerst boodschappers naar zijn vader en zijn broers hebben gestuurd en hebben gezegd: 'Hier kunnen jullie me vinden.' En dan zijn er misschien nog heel wat andere mensen geweest. Omdat David het bevel voerde over duizend mannen, kunnen daar gemakkelijk vierhonderd mannen bij zijn geweest van wie hij wist dat hij op hen kon rekenen, zelfs als zijn leven ervan afhing, en die liever bij hem wilden zijn dan bij Saul. Dus waarschijnlijk zei hij tegen zijn vader en broers, of tegen iemand anders: 'Ga eropuit en zoek die mensen discreet op, en laat hun weten waar ze me kunnen vinden.' Het zou natuurlijk niet gemakkelijk zijn om hem te vinden terwijl hij zich schuilhield. Maar ze kwamen naar hem toe.

De mensen die naar hem toe kwamen, waren mensen die in nood verkeerden, schulden hadden en ontevreden waren. Waarschijnlijk ontevreden over Sauls leiderschap; en om wat voor redenen ze schulden hadden, weten we niet. Maar het waren mensen die problemen hadden en ontevreden waren met hun bestaan binnen de toenmalige samenleving in Israël. Ze besloten hun lot te verbinden aan iemand die een leider was met wie ze zouden lijden. Ze zouden hun huizen moeten verlaten en zich moeten schuilhouden. En als Saul David te pakken kreeg, zou hij iedereen doden die bij hem was. Deze mensen waren dus zo trouw dat ze de daad bij het woord voegden en bereid waren met David te lijden.

Dit is interessant, want we lezen wel over Saul dat hij David liefhad toen hij hem voor het eerst ontmoette. Wanneer David op de harp speelde, bracht dat zijn geest tot rust, en Saul had David lief. Vervolgens lezen we dat Jonathan David liefhad. Nu lezen we niet dat deze mensen David liefhadden, maar meer dan Saul of Jonathan wagen deze mensen werkelijk hun leven en leggen ze hun leven af voor David. Hun liefde bestaat niet alleen uit woorden.

Mijn lieve kinderen, laten wij niet liefhebben met het woord of met de tong, maar met de daad en in waarheid.

1 JOHANNES 3:18

Jonathan had David werkelijk lief; bij Saul was dat duidelijk veel meer aan voorwaarden gebonden. Maar deze mensen toonden duidelijk hun liefde voor hem door hun hele leven op het spel te zetten om bij hem te zijn en hem te steunen.

18

Davids ouders naar Moab, David naar Juda

David ging vandaar naar Mizpe in Moab. En hij zei tegen de koning van Moab: Laat mijn vader en mijn moeder toch naar u uitwijken, totdat ik weet wat God met mij doen zal.

1 SAMUEL 22:3

Zijn vader Isaï was natuurlijk de kleinzoon van Ruth, een Moabitische. Boaz kwam uit Bethlehem. Ruth was een Moabitische en Isaï was haar kleinzoon. Hij was zelf gedeeltelijk Moabitisch, net als David. Dus ging hij naar de Moabieten en naar de koning daar, en hij dacht: 'Als er ergens buiten Israël een veilige plek is, dan misschien wel waar sommige van onze voorouders vroeger gewoond hebben.' Hij vertrouwde er

dus meer op dat de koning van Moab zijn familie eerlijk zou behandelen dan dat de koning van Israël dat zou doen. Het is tragisch dat ongelovigen soms betrouwbaarder kunnen zijn dan Gods volk.

Toen bracht hij hen bij de koning van Moab. En zij bleven bij hem al de dagen dat David in de vesting was.

1 SAMUEL 22:4

De vesting is eigenlijk geen fort. Het is een bergachtig gebied waar David veel tijd doorbracht, terwijl hij rondtrok en zich voor Saul verborg.

De profeet Gad zei echter tegen David: Blijf niet in de vesting, maar ga daarvandaan en ga naar het land Juda. Toen ging David weg, en hij kwam in het woud Chereth.

1 SAMUEL 22:5

De vesting lag blijkbaar in het land Moab of in de buurt van het land Moab, of misschien in het Overjordaanse, waar het veiliger was. Gad was blijkbaar bij David. Hij was een profeet over wie we hiervoor nog niet gehoord hebben. Hij werd een van de drie profeten met wie David contact had. Gad zei: 'Nee, God wil dat je naar het land Juda gaat en niet hier buiten in de vesting blijft.'

19

Sauls achterdocht tegenover zijn dienaren

Saul hoorde dat de verblijfplaats van David en de mannen die bij hem waren, bekend was geworden. Saul zat op een heuvel onder het geboomte in Rama en had zijn speer in zijn hand, terwijl al zijn dienaren bij hem stonden.

1 SAMUEL 22:6

Hij zit blijkbaar nogal vaak onder bomen.

Toen zei Saul tegen zijn dienaren die bij hem stonden: Luister toch, Benjaminiten, zal de zoon van Isaï jullie allen soms ook akkers en wijngaarden geven? Zal hij jullie allen tot bevelhebbers over duizend en bevelhebbers over honderd aanstellen?

1 SAMUEL 22:7

Omdat Saul uit de stam Benjamin kwam, had hij blijkbaar door vriendjespolitiek de meeste van zijn gezagsposities aan andere Benjaminiten gegeven, waarschijnlijk familieleden van hem. Hij zei:

Toen zei Saul tegen zijn dienaren die bij hem stonden: Luister toch, Benjaminiten, zal de zoon van Isaï jullie allen soms ook akkers en wijngaarden geven? Zal hij jullie allen tot bevelhebbers over duizend en bevelhebbers over honderd aanstellen? Want jullie spannen allen tegen mij samen, en niemand onthult voor mijn oor dat mijn zoon een verbond gesloten heeft met de zoon van Isaï. En er is niemand onder jullie die zich om mij bekommert en het voor mijn oor onthult dat mijn zoon mijn dienaar tegen mij heeft doen opstaan als iemand die mij belaagt zoals op deze dag.

1 SAMUEL 22:7-8

Dit is natuurlijk gewoon zijn achtervolgingswaan die spreekt. Niemand lag op de loer om Saul aan te vallen. David lag niet op de loer om hem aan te vallen. David vluchtte voor hem. Saul moest gewoon zijn paranoïde woede rechtvaardigen door het te laten klinken alsof hij in gevaar verkeerde en uit zelfverdediging handelde.

20

Doëgs verraad en Achimelechs verdediging

Toen antwoordde Doëg, de Edomiet, die bij de dienaren van Saul stond, en zei: Ik heb de zoon van Isaï in Nob bij Achimelech, de zoon van Ahitub, zien komen. Die raadpleegde vervolgens de HEERE voor hem en gaf hem proviand. Hij gaf hem ook het zwaard van Goliath, de Filistijn. Toen stuurde de koning boden eropuit en liet de priester Achimelech, de zoon van Ahitub, roepen, met het hele huis van zijn vader, de priesters die in Nob waren; en zij kwamen allen bij de koning.

1 SAMUEL 22:9-11

Dit was iets verschrikkelijks, want dit liep natuurlijk uit op de dood van de priesters. En dit verraad, deze trouweloosheid van Doëg, wordt herdacht in een psalm die David schreef, Psalm 52, waarin staat:

Een onderwijzing van David, toen Doëg, de Edomiet, naar Saul ging en hem vertelde: ‘David is naar het huis van Achimelech gegaan.’

PSALMEN 52:1-2

Dit is dus in wezen een psalm waarin Doëg vervloekt wordt, Psalm 52.

Nu terug naar 1 Samuel 22:11.

En Saul zei: Luister toch, zoon van Ahitub! En hij zei: Zie, hier ben ik, mijn heer. Toen zei Saul tegen hem: Waarom hebt u tegen mij samengespannen, u en de zoon van Isaï, door hem brood en een zwaard te geven, en God voor hem te raadplegen, zodat hij kan opstaan als iemand die mij belaagt, zoals op deze dag? Maar Achimelech antwoordde de koning en zei: Wie van al uw dienaren is zo trouw als David, de schoonzoon van de koning, die u voortdurend gehoorzaam is, en geëerd is in uw huis? Ben ik vandaag begonnen met God voor hem te raadplegen? Daar is bij mij geen sprake van! Laat de koning geen beschuldiging leggen op zijn dienaar of op het hele huis van mijn vader, want uw dienaar heeft van al deze dingen, klein of groot, niets geweten.

1 SAMUEL 22:12-15

Met andere woorden: was dit de eerste keer dat ik dat deed? Ik raadpleeg God voortdurend voor hem. Is dit de eerste keer? Waarom word je er deze keer zo boos over?

21

De moord in Nob en het oordeel over Eli

Maar de koning zei: Achimelech, u moet beslist sterven, u en het hele huis van uw vader! De koning zei tegen de lijfwachten die bij hem stonden: Treed toe en dood de priesters van de HEERE, omdat ook zij op de hand van David zijn, en omdat zij wisten dat hij op de vlucht was, maar het niet voor mijn oor onthuld hebben. Maar de dienaren van de koning wilden hun hand niet uitsteken om de priesters van de HEERE dood te steken. Toen zei de koning tegen Doëg: Treedt u dan toe en steekt u de priesters dood. Toen trad Doëg, de Edomiet, toe en hÍj stak de priesters dood. Hij doodde op die dag vijftientachtig mannen die het linnen priesterhemd droegen, met de scherpste van het zwaard.

1 SAMUEL 22:16-18

Nu vraag je je misschien af hoe vijftientachtig mannen daar konden blijven staan wachten tot één man hen kwam doden. Het is moeilijk te weten wat je in zo'n geval zou doen. Je zou denken dat ze zouden vluchten, terugvechten of zoiets. Maar ze wisten ook dat als ze vluchtten, de legers van Israël hen toch wel zouden opjagen en doden. De koning heeft je dood bevolen. Wat moet je dan doen? Je moet gewoon je nek ontbloten en ten onder gaan, omdat je eigenlijk niet veel anders kunt doen. Vijftientachtig mannen stonden daar en werden gedood door die ene ellendeling, Doëg.

Hij sloeg ook de inwoners van Nob, de stad van deze priesters, met de scherpste van het zwaard, van de man tot de vrouw toe, van de kinderen tot de zuigelingen toe. Zelfs de runderen, de ezels en de schapen sloeg hij met de scherpste van het zwaard.

1 SAMUEL 22:19

Hij behandelde de hele stad Nob, een priesterstad, alsof het Jericho of een Kanaänitische stad was.

Maar een van de zonen van Achimelech, de zoon van Ahitub, ontkwam. Zijn naam was Abjathar en hij vluchtte David achterna. Abjathar vertelde David dat Saul de priesters van de HEERE gedood had. Toen zei David tegen Abjathar: Op de dag dat Doëg, de Edomiet, daar was, wist ik dat hij het zeker aan Saul zou vertellen. Ik ben er de oorzaak van dat iedereen uit het huis van uw vader is omgebracht. Blijf bij mij, wees niet bevreesd, want wie mij naar het leven staat, staat u naar het leven. Bij mij zult u echter veilig zijn.

1 SAMUEL 22:20-23

Dus die ene overgebleven priester is de laatste overlevende zoon van Eli. Dit is het huis van Eli. Je herinnert je dat een man van God eerder, in hoofdstuk 2 van 1 Samuel, tegen Eli had gezegd dat God het huis van Eli zou uitroeien, dat er onder zijn nageslacht geen oude man zou zijn en dat Hij hem zou vervangen door een andere priester, een rechtvaardiger priester. Dat is daadwerkelijk gebeurd, want deze Abjathar werd later door Salomo uit zijn ambt gezet en Zadok werd in zijn plaats aangesteld.

Zo is dus de vloek over Eli's familie in vervulling gegaan, door dit tragische onrecht waarbij deze onschuldige priesters werden gedood door deze slechte man, een slechte koning.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- 1 Samuel 21:1
- 1 Samuel 21:2
- 1 Samuel 21:3
- 1 Samuel 21:4

- 1 Samuel 21:5
- Exodus 19:15
- 1 Korinthe 7:5
- Hebrreeën 13:4
- 1 Korinthe 8:4
- 1 Korinthe 6:13
- 1 Samuel 21:6
- Mattheüs 12:3-4
- Exodus 20:9-10
- Mattheüs 15:3
- Mattheüs 12:7
- Mattheüs 9:13
- Hosea 6:6
- Mattheüs 23:23
- 1 Samuel 21:7
- 1 Samuel 21:8
- 1 Samuel 21:9
- 1 Samuel 21:10
- 1 Samuel 21:11
- 1 Samuel 21:12-13
- 1 Samuel 21:14-15
- Psalmen 34:1
- Psalmen 56:1
- Psalmen 34:2-4
- Psalmen 34:5-14
- Psalmen 34:15
- Psalmen 34:16-17
- Psalmen 34:18-23
- Psalmen 56:2-5
- Hebrreeën 13:5
- Hebrreeën 13:6
- Psalmen 56:6
- Psalmen 56:6-14
- 1 Samuel 22:1

- Psalmen 142:1
- Psalmen 142:2-8
- Psalmen 142:8
- Psalmen 57:1
- Psalmen 57:2-12
- 1 Samuel 22:2
- 1 Johannes 3:18
- 1 Samuel 22:3
- 1 Samuel 22:4
- 1 Samuel 22:5
- 1 Samuel 22:6
- 1 Samuel 22:7
- 1 Samuel 22:7-8
- 1 Samuel 22:9-11
- Psalmen 52:1-2
- 1 Samuel 22:12-15
- 1 Samuel 22:16-18
- 1 Samuel 22:19
- 1 Samuel 22:20-23

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.